

اظهار نظر کارشناسی درباره: «لایحه متناسب‌سازی حقوق کارکنان دولت و بازنشستگان کشوری و لشگری» ۱. کلیات و محورهای تصمیم‌گیری

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

خدای بزرگبخشایش همیشه بخوانند

بِسْمِ

تاریخ انتشار:
۱۴۰۱/۷/۱۹

مرکز پژوهش‌های
مجلس شورای اسلامی

ثبت: ۸۲۸
شماره مسلسل: ۱۸۴۷۴
کد موضوعی: ۲۹۰

عنوان گزارش:

اظهارنظر کارشناسی درباره: «لایحه متناسب‌سازی حقوق کارکنان دولت و بازنشستگان
کشوری و لشگری» ۱. کلیات و محورهای تصمیم‌گیری

نام دفتر:

مطالعات مدیریت

تهیه و تدوین‌کننده:
سیدمجتبی شهرآئینی

همکاران:

سیدعباس پرهیزکاری، محمدحسین معاریان (دفتر مطالعات بخش عمومی)

ناظری علمی:

مهدی عبدالحمید

اظهارنظرکنندگان:

مهدی عبدالملکی، حسین محمدی احمدآبادی، علی بهرامی (دفتر مطالعات حقوقی)، آسیه ارحامی
(دفتر مطالعات آموزش و فرهنگ)

واژه‌های کلیدی:

۱. متناسب‌سازی حقوق
۲. قانون بودجه سال ۱۴۰۱
۳. نظام جبران خدمات کارکنان
۴. فوق‌العاده ویژه
۵. حق عائله‌مندی و کمک‌هزینه اولاد
۶. قانون مدیریت خدمات کشوری

تاریخ انتشار: ۱۴۰۱/۷/۱۹

۴

چکیده

۵

مقدمه

۶

ارزیابی لایحه متناسب‌سازی حقوق کارکنان دولت و
بازنشستگان کشوری و لشگری
۱-۱. افزایش مبلغ ثابت به حقوق کارکنان با عنوان
متناسب‌سازی

۹

۱-۲. افزایش حقوق بازنشستگان کشوری و لشگری

۱۰

۱-۳. افزایش حق عائله‌مندی و کمک‌هزینه اولاد
۱-۴. افزایش هدفمند فوق‌العاده ویژه موضوع بند «۴» ماده
(۶۸) قانون مدیریت خدمات کشوری

۱۲

۱-۵. ملاحظات مربوط به بار مالی لایحه و شیوه تأمین آن
۱-۶. گسترش اختیارات دولت در تعیین مناسبات حقوق
کارکنان و بازنشستگان

۱۳

۱-۷. عدالت محوری در دامنه شمول لایحه حاضر

۱۴

جمع‌بندی

۱۶

منابع و مأخذ

چکیده

متناسب‌سازی حقوق در حکم کارگزینی کارکنان نظام اداری و افزایش حقوق معادل ۳۰۰۰ امتیاز قانون مدیریت خدمات کشوری و معادل ریالی آن برای سایر مشمولین مصرح در بند «۱» ماده واحده لایحه حاضر و ۲۱۰ امتیاز اعضای هیات علمی و قضات در قالب این فوق‌العاده به منظور جلوگیری از احتمال عدم بهره‌مندی افراد جدیدالورود به نظام اداری کشور در سال‌های آتی از افزایش حقوق موضوع بند «۱» لایحه حاضر.

■ ضرورت تبیین دقیق ویژگی‌های اقلام افزوده شده به نظام جبران خدمات کارکنان دولت (نظیر محاسبه در حقوق ثابت، فوق‌العاده‌های مستمر، پرداخت‌های رفاهی و...) به منظور جلوگیری از ابهامات و اختلافات احتمالی بعدی.

■ ضرورت جایگزینی عبارت «کارکنانی که پس از بازنشستگی» به جای عبارت «افراد» که تا پایان شش ماهه دوم سال ۱۴۰۱ بازنشسته می‌شوند، در صورتی که در بند «۲» لایحه حاضر به منظور ایجاد امکان بهره‌مندی کامل بازنشستگان سال‌های آتی از ظرفیت‌های متناسب‌سازی حقوق در نظر گرفته شده در این لایحه.

■ ضرورت نسخ جزء «۱۲» بند «الف» تبصره (۱۲) قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور به منظور جلوگیری از تبعیض ناروا میان مشمولین حکم فوق‌الذکر و سایر کارکنان دولت و همچنین جلوگیری از افزایش غیرمتعارف حق عائله‌مندی و کمک‌هزینه اولاد آن‌ها در سال‌های آتی.

■ ضرورت افزودن عبارت «حق عائله‌مندی و کمک‌هزینه اولاد و موارد نظایر آن، برای کارکنان آن دسته از دستگاه‌های اجرایی که میزان این اقلام در نظام پرداخت آن‌ها بیش از ظرفیت حق عائله‌مندی و کمک‌هزینه اولاد بند «۴» ماده (۶۸) قانون مدیریت خدمات کشوری است، صرفاً به میزان کارکنان مشمول قانون مدیریت خدمات کشوری، مشمول افزایش حقوق ناشی از این بند خواهند شد.» به انتهای حکم بند «۳» ماده واحده لایحه حاضر.

■ ضرورت تعیین دقیق دامنه مشمول مشمولین بند «۴» ماده واحده لایحه حاضر خصوصاً درباره نیروهای نظامی و انتظامی کشور.

■ ضرورت افزایش حداقل حکم کارگزینی کارکنان و حداقل حقوق بازنشستگان، موضوع اجزای (۱) و (۲) بند (الف) تبصره (۱۲) قانون بودجه سال ۱۴۰۱ به میزان به ترتیب پنج میلیون (۵.۰۰۰.۰۰۰) ریال و نه میلیون (۹.۰۰۰.۰۰۰) ریال و تصریح به عدم تغییر سقف خالص پرداختی به کارکنان دولت، موضوع جزء «۸» بند «الف» تبصره (۱۲) قانون بودجه سال ۱۴۰۱، با توجه به ابتدای آن بر جزء (۱) این بند.

■ ضرورت افزودن عبارت «دولت مکلف است در حدود اعتبارات هزینه‌ای افزایش‌های حقوق و مزایای موضوع این لایحه را به طور یکسان به تمامی دستگاه‌های اجرایی مشمول و تمامی کارکنان مشمول در آن دستگاه‌ها اختصاص دهد.» به عنوان یک بند جدید به ماده واحده لایحه حاضر به منظور جلوگیری از تکرار تجربه نامطلوب گذشته مبنی بر توزیع نامتوازن فوق‌العاده ویژه، موضوع بند «۴» ماده (۶۸) قانون مدیریت خدمات کشوری، میان دستگاه‌های اجرایی گوناگون.

ارتقاء عدالت محوری در نظام جبران خدمات کارکنان و بازنشستگان بخش عمومی در سال‌های اخیر به یکی از مهمترین مطالبات کارکنان و بازنشستگان بخش عمومی مبدل شده و ضرورت اصلاح نظام پرداخت کشور نیز بارها توسط مسئولین ارشد قوای سه‌گانه مورد تأکید قرار گرفته است. در این امتداد دولت در لایحه «متناسب‌سازی حقوق کارکنان دولت و بازنشستگان کشوری و لشگری» تلاش کرده با رویکردی هدفمند ضمن افزایش حقوق و مزایای کارکنان و بازنشستگان دولت، از تبعیضات ناروا و بی‌عدالتی‌های موجود در نظام جبران خدمات کارکنان و بازنشستگان دولت، به ویژه ناشی از شیوه افزایش حقوق کارکنان و بازنشستگان در سال ۱۴۰۱، بکاهد. از جمله اقدامات مثبت دولت در لایحه حاضر مبنی بر کاهش بی‌عدالتی‌های موجود می‌توان به موارد زیر اشاره نمود:

■ جبران درصد افزایش بیشتر حقوق و مزایای عمده‌ی گروه‌های حقوق‌بگیر با سطح دریافتی بالاتر با افزایش مبلغ ثابت حدود یک میلیون تومان به حقوق و مزایای کارکنان دولت.

■ افزایش مبلغ ثابت نهمصد هزار تومان به بازنشستگان کشوری و لشگری به منظور حمایت بیشتر از اقشار ضعیف بازنشستگان.

■ ساماندهی بهره‌مندی کارکنان دستگاه‌های اجرایی مشمول قانون مدیریت خدمات کشوری از فوق‌العاده ویژه، موضوع بند «۴» ماده (۶۸) این قانون و همچنین ساماندهی حق عائله‌مندی و کمک‌هزینه اولاد کارکنان و بازنشستگان در چارچوب سیاست‌های کلی نظام.

از سوی دیگر از منظر اصول بودجه‌ریزی و اثرات اقتصاد کلان و حتی براساس سند تحول دولت، سازمان برنامه و بودجه ملزم به برآورد بار مالی بلندمدت پیشنهادی سیاستی و لوایح قانونی و مشروط کردن ایجاد هرگونه هزینه مستمر به پیش‌بینی منابع مالی پایدار شده است. این اصول در راستای محافظت از جامعه در مقابل تورم‌های ناشی از سیاستگذاری در بخش عمومی و مدیریت کسری بودجه به عنوان ام‌الخبائث اقتصادی است. علاوه بر این حتی بار مالی کوتاه مدت برای اجرای احکام لایحه در شش ماهه دوم سال نیز به صورت مشخص پیش‌بینی نشده و صرفاً به کاهش تخصیص اعتبارات بخش عمرانی اکتفا شده است.

بر این اساس از منظر کارشناسی تصویب کلیات لایحه حاضر، صرفاً مشروط به تأمین منابع مورد نیاز برای اجرای آن از محل منابع پایدار و قابل تحقق، امکان‌پذیر است، علاوه بر تأمین منابع پایدار، متن لایحه نیازمند اصلاحات متعددی است که در صورت عدم توجه به آن‌ها، تبعیضات و بی‌عدالتی‌های جدیدی در نظام پرداخت کشور ایجاد خواهد شد. از جمله مهمترین اصلاحات مورد نیاز در متن لایحه حاضر، می‌توان به موارد ذیل اشاره نمود.

■ ضرورت افزودن فوق‌العاده تعدیل (با ویژگی‌های مذکور در متن گزارش) به نظام جبران خدمات کارکنان بخش عمومی به جای درج ردیف مستقل

مقدمه

در سال های اخیر اهمیت قوانین بودجه سنواتی در تعیین مناسبات حقوق و مزایای کارکنان دولت افزایش یافته و این قوانین موقت یک ساله به یکی از مهمترین عوامل تاثیر گذار در کارآمدی نظام جبران خدمات کارکنان دولت مبدل شده اند.^۱ بر این اساس مطابق قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور، شیوه افزایش حقوق و مزایای کارکنان و بازنشستگان کشوری و لشگری مطابق جدول ۱ بوده است.

جدول ۱. شیوه افزایش حقوق و مزایای کارکنان و بازنشستگان کشوری و لشگری در قانون بودجه سال ۱۴۰۱

ردیف	شیوه افزایش حقوق و مزایا	حکم در نظر گرفته شده در قانون بودجه ۱۴۰۱
۱	افزایش ضریب ریالی حقوق کارکنان دولت (در صد ثابت افزایش ناخالص حقوق و مزایا)	افزایش ۱۰ درصدی ناخالص حقوق و مزایا در جز «۱» بند «الف» تبصره «۲» قانون بودجه سال ۱۴۰۱
۲	تعیین حداقل حکم کارگزینی برای کارکنان دولت	تعیین حداقل ۵۶ میلیون ریالی برای حکم کارگزینی کارکنان دولت در جز «۱» بند «الف» تبصره «۲» قانون بودجه سال ۱۴۰۱
۳	افزایش حقوق بازنشستگان	افزایش ۱۰ درصدی حقوق بازنشستگان در جز «۲» بند «الف» تبصره «۲» قانون بودجه سال ۱۴۰۱
۴	تعیین حداقل حکم حقوق برای بازنشستگان	تعیین حداقل ۵۰ میلیون ریالی برای حکم حقوق بازنشستگان در جز «۲» بند «الف» تبصره «۲» قانون بودجه سال ۱۴۰۱
۵	تغییر میزان و بازه شمول پلکان های مالیات بر حقوق و مزایای کارکنان دولت	تغییر میزان و بازه شمول پلکان مالیاتی سال ۱۴۰۱ نسبت به سال ۱۴۰۰ در جز «۵» بند «الف» تبصره «۲» قانون بودجه سال ۱۴۰۱
۶	تعیین سقف خالص دریافتی برای حقوق و مزایای کارکنان دولت	تعیین سقف ۳۹۲ میلیون ریالی خالص دریافتی کارکنان دولت در جز «۸» بند «الف» تبصره «۲» قانون بودجه سال ۱۴۰۱
۷	مجوز افزایش بیشتر حقوق برای برخی از گروه های حقوق بگیر	مجوز برقراری فوق العاده در جز «۹» بند «الف» تبصره «۲» قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور ^۲ برای کارکنان دادگستری و آن دسته از اعضای هیات علمی و پزشکان شاغل در سازمان پزشکی قانونی کشور که حقوق و مزایای آنان به سقف خالص پرداختی جز «۸» بند «الف» تبصره «۲» قانون بودجه سال ۱۴۰۱ رسیده و از حق التالیف و حقدآوری، راهنمایی و مشاوره پایان نامه ها و رساله ها و حق التدریس و فوق العاده خاص برخوردار هستند در جز «۸» بند «الف» تبصره «۲» قانون بودجه سال ۱۴۰۱ و حقوق سربازان وظیفه در جز «۱۱» بند «الف» تبصره «۲» قانون بودجه سال ۱۴۰۱
۸	افزایش هدفمند برخی اجزا و فوق العاده های حقوق و مزایا	افزایش ۲ و ۳ برابری حق عائله مندی مزدوجین جدید و اولاد فرزندان متولد سال ۱۴۰۱ در جز «۱۲» بند «الف» تبصره «۲» قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور ^۱

۱. مرکز پژوهش های مجلس (۱۴۰۱). تحلیلی بر شیوه افزایش حقوق کارکنان دولت در قانون بودجه سال ۱۴۰۱. شماره مسلسل: ۱۸۳۸۲.
۲. ضریب حقوق گروه های مختلف حقوق بگیر در دستگاه های اجرایی موضوع ماده (۲۹) قانون برنامه پنجساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و همچنین نیروهای مسلح، وزارت اطلاعات، سازمان انرژی اتمی، کارکنان کشوری و لشگری، اعضای هیات علمی دانشگاه ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی و قضات و میزبان ده درصد (۱۰٪) بر اساس آخرین حکم کارگزینی بگونه ای افزایش یابد که مجموع حکم کارگزینی برای کارکنان رسمی، پیمانی و مبلغ قرارداد منعقد ماهانه برای کارکنان قرارداد کار معین (مشخص)، والدین شهداء و کارکنان طرح خدمت پزشکان و پیراپزشکان در وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به نسبت مدت کارکرد، از پنجاه و شش میلیون (۵۶,۰۰۰,۰۰۰) ریال کمتر نباشد.
- تفاوت تطبیق موضوع ماده (۷۸) قانون مدیریت خدمات کشوری در حکم حقوق، بدون تغییر باقی می ماند.
- همان.
۳. حقوق بازنشستگان، وظیفه بگیران و مشترکان صندوق های بازنشستگی کشوری و لشگری و سایر صندوق های بازنشستگی وابسته به دستگاه های اجرایی، ده درصد (۱۰٪) افزایش می یابد به نحوی که پس از اعمال این افزایش، حکم حقوق بازنشستگان، وظیفه بگیران و مشترکان صندوق های بازنشستگی مذکور، متناسب با سنوات خدمت قابل قبول، از پنجاه میلیون (۵۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال کمتر نباشد.
- همان.
۴. سقف معافیت مالیاتی سالانه موضوع ماده (۸۴) قانون مالیات های مستقیم اصلاحی ۱۳۹۴/۴/۳۱ در سال ۱۴۰۱ مبلغ ششصد و هفتاد و دو میلیون (۶۷۲,۰۰۰,۰۰۰) ریال تعیین می شود.
۵. نرخ مالیات بر درآمد حقوق کارکنان دولتی و غیردولتی اعم از مجموع مندرج در احکام کارگزینی شامل حق شغل، حق شاغل، فوق العاده مدیریت و فوق العاده مستمر و غیرمستمر و سایر پرداختی ها و کارانه به استثنای عیدی پایان سال به شرح زیر می باشد:
 - نسبت به مازاد ششصد و هفتاد و دو میلیون (۶۷۲,۰۰۰,۰۰۰) ریال تا یک میلیارد و هشتصد میلیون (۱,۸۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال، ده درصد (۱۰٪)
 - نسبت به مازاد یک میلیارد و هشتصد میلیون (۱,۸۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال تا سه میلیارد (۳,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال، پانزده درصد (۱۵٪)
 - نسبت به مازاد سه میلیارد (۳,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال تا چهار میلیارد و دو بیست میلیون (۴,۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال، بیست درصد (۲۰٪)
 - نسبت به مازاد چهار میلیارد و دو بیست میلیون (۴,۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال به بالا، سی درصد (۳۰٪)
۶. میزان معافیت مالیات سالانه مستغلات اشخاص فاقد درآمد موضوع ماده (۵۷) قانون مالیات های مستقیم اصلاحی ۱۳۸۰/۱۱/۲۷ و مالیات بر درآمد مشاغل موضوع ماده (۱۰۱) قانون مالیات های مستقیم اصلاحی ۱۳۸۰/۱۱/۲۷ سالانه به مبلغ سیصد و نود و شش میلیون (۳۹۶,۰۰۰,۰۰۰) ریال تعیین می شود.
۷. سقف خالص پرداختی متوسط سالانه از محل حقوق و مزایای مستمر و غیرمستمر و سایر پرداختی ها از هر محل و تحت هر عنوان در سال ۱۴۰۱ به گروه های مختلف حقوق بگیر در دستگاه های اجرایی موضوع ماده (۲۹) قانون برنامه پنج ساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و همچنین نیروهای مسلح، وزارت اطلاعات و سازمان انرژی اتمی از قبیل کارکنان کشوری و لشگری، اعضای هیات علمی دانشگاه ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی و قضات در کلیه مناطق کشور هفت برابر مبلغ جزء «۱» همین بند است. پرداخت مازاد بر این مبلغ تحت هر عنوان و از محل هر نوع اعتبار به کارکنان کشوری و لشگری اعم از کارمندان، اعضای هیات علمی، قضات و بازنشستگان در وزارتخانه ها و شرکت های دولتی و همچنین شرکت ها و مؤسساتی که مدیران آن به هر طریق توسط دولت و یا نهادهای عمومی منصوب می شوند، ممنوع است.
۸. به منظور جذب و نگهداشت کارکنان دادگستری و کاهش اطلاع دادرسی پرونده های قضایی با رعایت قوانین و مقررات و با پیشنهاد رئیس قوه قضائیه و تصویب شورای حقوق و دستمزد فوق العاده برای کارکنان مذکور برقرار می شود.
۹. حکم مدنظر در پی نوشت شماره ۱ این صفحه ذکر شده است.
۱۰. در اجرای ماده (۴۹) قانون خدمت وظیفه عمومی مصوب ۱۳۶۳/۷/۲۹ با اصلاحات و الحاقات بعدی، حقوق سربازان وظیفه مجرد مشغول در مناطق غیر عملیاتی حداقل شصت درصد (۶۰٪)، حقوق سربازان وظیفه مجرد مشغول در مناطق عملیاتی حداقل هفتاد و پنج درصد (۷۵٪) و حقوق سربازان متاهل نود درصد (۹۰٪) حداقل دریافتی کارکنان نیروهای مسلح مبتنی بر قانون مدیریت خدمات کشوری تعیین می شود و دستور العمل آن با توجه به تحصیلات و درجات آنان توسط ستاد کل نیروهای مسلح تهیه می شود.
۱۱. امتیاز کمک هزینه عائله مندی مزدوجین جدید و حق اولاد فرزندان متولد سال ۱۴۰۱، موضوع بند «۴» ماده (۶۸) قانون مدیریت خدمات کشوری شاغلین، به ترتیب (۲) و (۳) برابر افزایش می یابد.

۱۴۰۱ به مجلس شورای اسلامی ارسال شده است. در ادامه به ارزیابی این لایحه پرداخته می‌شود.

ارزیابی لایحه متناسب‌سازی حقوق کارکنان دولت و بازنشستگان کشوری و لشگری

هر چند به نظر می‌رسد لایحه «متناسب‌سازی حقوق کارکنان دولت و بازنشستگان کشوری و لشگری» با هدف عادلانه‌سازی نظام جبران خدمات کارکنان و بازنشستگان بخش عمومی و همچنین کمک هدفمند به معیشت کارکنان و بازنشستگان تهیه و به مجلس ارسال شده است، اما بررسی‌های انجام شده نشان می‌دهد این لایحه از جهات متعددی نیازمند اصلاح و بازنگری است. بر این اساس در ادامه از هفت منظر به ارزیابی تفصیلی لایحه حاضر پرداخته می‌شود.

این در حالی است که سازوکارهای یادشده برای افزایش حقوق و مزایای کارکنان دولت در قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور و همچنین مصوبات شورای عالی کار در خصوص تعیین حداقل دستمزد سال ۱۴۰۱، موجب بروز برخی مسائل و چالش‌ها در نظام جبران خدمات کارکنان دولت گردید. بر این اساس به نظر می‌رسد لایحه «متناسب‌سازی حقوق کارکنان دولت و بازنشستگان کشوری و لشگری» مکمل شیوه افزایش حقوق کارکنان دولت در قانون بودجه سال ۱۴۰۱ بوده و درصد جبران نارسایی‌ها و مشکلات ناشی از آن است. در این امتداد لایحه حاضر با توجه به تکالیف دولت در اجرای قوانین، از جمله قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت و ضرورت حمایت از کارکنان دولت و بازنشستگان کشوری و لشگری و استمرار عدالت در نظام پرداخت‌ها و بهبود معیشت آنان با قید دو فوریت جهت طی تشریفات قانونی در تاریخ ۱۱ مهر ماه

۱-۱. افزایش مبلغ ثابت به حقوق کارکنان با عنوان متناسب‌سازی

۱ بررسی‌های انجام شده نشان می‌دهد براساس شیوه افزایش حقوق و مزایای کارکنان دولت در قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور، کاهش میزان مالیات دریافتی از کارکنان دولت (به استثنای اعضای هیئت علمی و قضات)، موجب درصد افزایش بیشتر حقوق و مزایای گروه‌های حقوق‌بگیر با سطح دریافتی بالاتر شده است. ۲ این شیوه افزایش حقوق و مزایای کارکنان دولت مغایر با بندهای نهم و دهم اصل سوم قانون اساسی ۳ مبنی بر ضرورت رفع تبعیض ناروا و ایجاد نظام اداری صحیح و همچنین مغایر بند ششم سیاست‌های کلی نظام اداری مبنی بر رعایت عدالت در نظام پرداخت ارزیابی می‌شود. ۴ این در حالی است که براساس بند «۱» ماده واحده لایحه حاضر، (۳۰۰۰) امتیاز برای کارمندان مشمول قانون مدیریت خدمات کشوری و معادل ریالی امتیاز مذکور ۵ برای کارمندان مشمول قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت، مصوب ۱۳۷۰، و سایر مشمولین جزء «۱» بند (الف) تبصره (۱۲) ماده واحده قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور (به استثنای مشمولان قانون کار) و (۲۱۰) امتیاز ۶ برای اعضای هیئت علمی و قضات، با عنوان متناسب‌سازی حقوق، به صورت ثابت در احکام کارگزینی و قراردادهای آنان درج می‌شود. به عبارت دیگر براساس بند «۱» ماده واحده لایحه حاضر حدود یک میلیون تومان به صورت ثابت به حقوق تمامی مشمولین این بند اضافه می‌گردد. با افزوده شدن یک میلیون و پنج هزار و نهصد تومان (معادل ۳۰۰۰ امتیاز قانون مدیریت خدمات کشوری) به حقوق و مزایای کارکنان دولت مجموع رشد حقوق و مزایای کارکنان دولت (به استثنای هیات علمی و قضات) در سال ۱۴۰۱، پس از کسر مالیات، به صورت نمودار زیر خواهد شد.

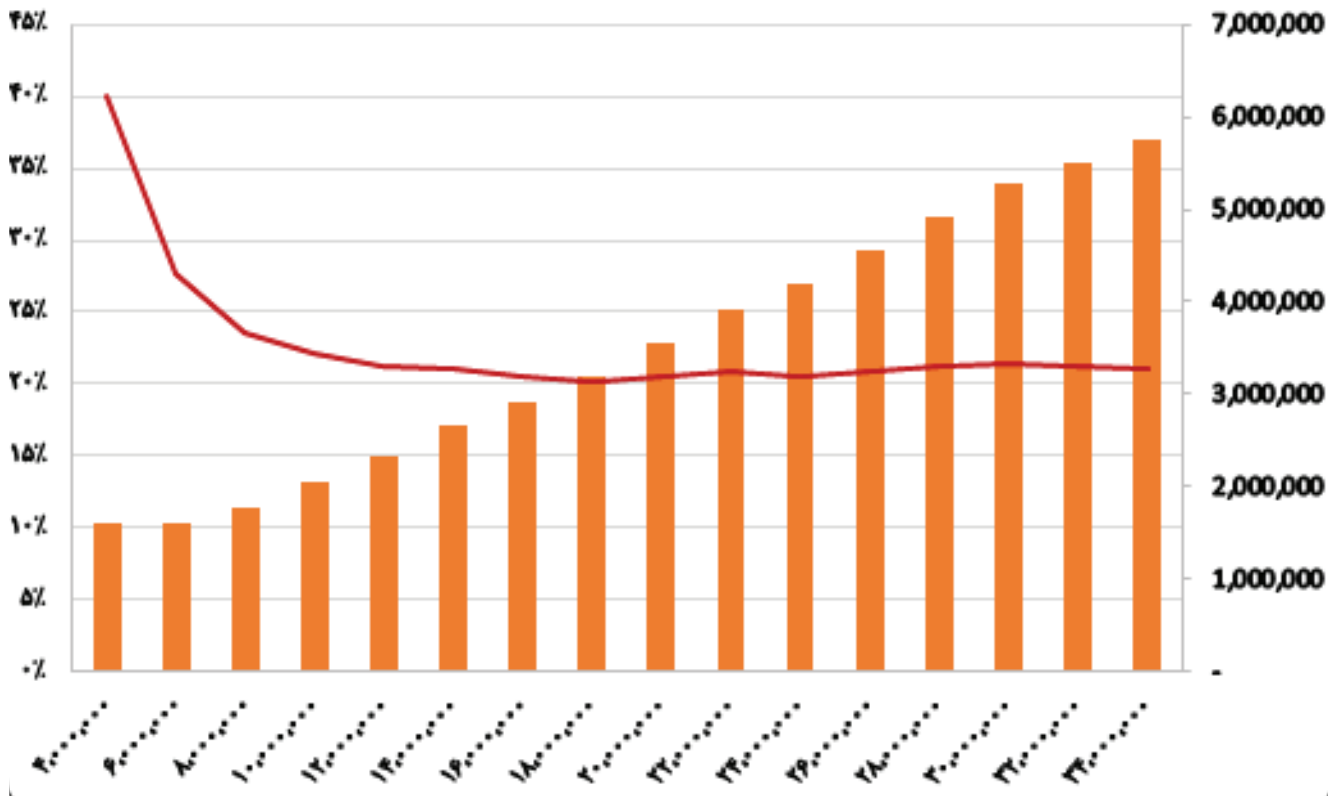
۱. با توجه به افزایش پلکان نرخ مالیات بر حقوق و مزایای اعضای هیئت علمی و قضات از ۱۰٪ در سال ۱۴۰۰ به ۳۰٪ در سال ۱۴۰۱، توجه به این نکته ضروری است که شیوه افزایش حقوق و مزایای این اقشار به صورت پلکانی نزولی بوده و متفاوت با سایر گروه‌های حقوق‌بگیر دولت است. این در حالی است که در قانون بودجه سال ۱۴۰۱، علاوه بر اینکه سقف حقوق و مزایای کارکنان حدود ۶ درصد بیش از درصد افزایش ضریب حقوق رشد کرد، حق تحقیق، حق التألیف و حق داور، راهنمایی و مشاوره پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها و حق التدریس اعضای هیئت علمی از شمول این سقف مستثنا شده و همچنین مجوز برقراری فوق‌العاده برای کارکنان دادگستری (از جمله قضات) در نظر گرفته شد. بر این اساس میزان حقوق و مزایای آن دسته از اعضای هیئت علمی که مشمول سقف حقوق و مزایای موضوع جزء «۷» بند (الف) تبصره (۱۲) قانون بودجه سال ۱۴۰۰ شده بودند و همچنین برخی از قضات بیش از منطبق پلکانی نزولی مذکور افزایش خواهد یافت. ۲. بخش اندکی از حداقل‌بگیران به دلیل افزایش حداقل حکم کارگزینی به موجب جزء «۱» بند «الف» تبصره «۱۲» قانون بودجه سال ۱۴۰۱ از شمول این گزاره مستثنا هستند. ۳. بند نهم: رفع تبعیضات ناروا و ایجاد امکانات عادلانه برای همه، در تمام زمینه‌های مادی و معنوی. بند دهم: ایجاد نظام اداری صحیح و حذف تشکیلات غیر ضرور.

۴. مرکز پژوهش‌های مجلس (۱۴۰۱). تحلیلی بر شیوه افزایش حقوق کارکنان دولت در قانون بودجه سال ۱۴۰۱. شماره مسلسل: ۱۸۳۸۲.

۵. براساس تصویب‌نامه ضریب حقوق اعضای هیئت علمی دانشگاه‌ها و موسسات آموزش عالی و قضات و ضریب حقوق شاغلین مشمول قانون مدیریت خدمات کشوری با شماره ۲۱۴۸۷/ت ۵۹۸۲۶ مورخ ۱۵ اردیبهشت ۱۴۰۱، ضریب ریالی حقوق شاغلین مشمول قانون مدیریت خدمات کشوری در سال ۱۴۰۱، ۳۳۵۳ ریال تعیین شده است. بنابراین معادل ریالی ۳۰۰۰ امتیاز قانون مدیریت خدمات کشوری، معادل یک میلیون و پنج هزار و نهصد تومان محاسبه خواهد شد.

۶. براساس تصویب‌نامه ضریب حقوق اعضای هیئت علمی دانشگاه‌ها و موسسات آموزش عالی و قضات و ضریب حقوق شاغلین مشمول قانون مدیریت خدمات کشوری با شماره ۲۱۴۸۷/ت ۵۹۸۲۶ مورخ ۱۵ اردیبهشت ۱۴۰۱، ضریب ریالی حقوق اعضای هیئت علمی و قضات در سال ۱۴۰۱، ۴۷۷۵۴ ریال تعیین شده است. بنابراین معادل ریالی ۲۱۰ امتیاز اعضای هیئت علمی و قضات، معادل حدود یک میلیون و دو هزار و هشتصد تومان محاسبه خواهد شد.

نمودار ۱. روند درصد (نمودار خطی) و میزان (نمودار مستطیلی) مجموع افزایش حقوق و مزایای کارکنان دولت (به‌استثنای اعضای هیئت علمی و قضات) در سال ۱۴۰۱، پس از کسر مالیات، با فرض افزودن ۳۰۰۰ امتیاز نظام پرداخت قانون مدیریت خدمات کشوری به حقوق و مزایای کارکنان دولت

همان‌طور که در نمودار فوق قابل مشاهده است، پس از افزودن معادل ریالی ۳۰۰۰ امتیاز قانون مدیریت خدمات کشوری به حقوق و مزایای کارکنان دولت، مجموع درصد افزایش حقوق و مزایای کارکنان دولت (به‌استثنای اعضای هیئت علمی و قضات) در سال ۱۴۰۱، پس از کسر مالیات، برای کارکنان با حقوق و مزایای بیش از ۱۰ میلیون تومان تقریباً برابر و معادل با حدود ۲۱ درصد خواهد شد و کارکنان با حقوق و مزایای کمتر از این میزان، از افزایش حقوق بیشتری برخوردار خواهند شد. بر این اساس به نظر می‌رسد با توجه به ضرورت حمایت بیشتر از اقشار ضعیف حقوق‌بگیر در شرایط دشوار اقتصادی، شیوه افزایش حقوق کارکنان دولت در سال ۱۴۰۱، با در نظر گرفتن حکم بند «۱» ماده واحده لایحه حاضر، به عدالت‌محوری در نظام جبران خدمات کارکنان دولت نزدیک‌تر خواهد بود. ۱. بنابراین رویکرد کلی حکم بند «۱» ماده واحده لایحه حاضر در خصوص افزایش حقوق و مزایای کارکنان دولت مورد تأیید است.

۲ دغدغه‌ی اعمال ساز و کاری برای افزایش حقوق و مزایای کارکنان دولت به نحوی که طبقات ضعیف‌تر حقوق‌بگیر از درصد افزایش بیشتری بهره‌مند گردند، مساله‌ی جدیدی نبوده و در بسیاری از قوانین بودجه سال‌های اخیر، نظیر قوانین بودجه‌ی سال‌های ۱۳۹۷، ۱۳۹۸، ۱۳۹۸ مورد توجه بوده است. این در حالی است که عدم در نظر داشتن ملاحظات کارشناسی در نگارش احکام قانونی مربوطه موجب شد، نه تنها دغدغه مورد نظر مبنی بر حمایت بیشتر از طبقات ضعیف‌تر حقوق‌بگیر در برخی از سال‌های مورد اشاره محقق نگردد، بلکه تبعیضات ناروا و بی‌عدالتی‌هایی از ناحیه تصمیمات اتخاذ شده، متوجه بسیاری از کارکنان دولت گردد. به عنوان مثال احکامی که در ارتباط با تحقق این دغدغه در قوانین بودجه سال‌های ۱۳۹۷ و ۱۳۹۸ به تصویب رسید، ۳، موجب پیدایش تفاوت جزء (۱) بند (الف) تبصره (۱۲) قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور و تفاوت بند (ی) تبصره (۱۲) قانون بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور در احکام کارگزینی مشمولین این قوانین گردید. این در حالی است که تفاوت‌های مذکور از جهات مختلفی از جمله عدم امکان پرداخت آن‌ها به طبقات ضعیف‌تر حقوق‌بگیر که در سال‌های پس از ۱۳۹۷ و ۱۳۹۸ جذب نظام اداری کشور شدند، ۴، موجب بی‌عدالتی و ناکارآمدی در نظام جبران خدمات کارکنان بخش عمومی شد. به عبارت دیگر یکی از آسیب‌های مورد اشاره ناظر به این مساله است که بدون هیچ دلیل موجهی میان بسیاری از کارکنانی که قبل و پس از سال‌های ۱۳۹۷ و ۱۳۹۸ جذب نظام اداری کشور شده بودند، تبعیض ناروا به وجود آمد. ۵، این در حالی است که حکم مندرج در بند «۱» ماده واحده لایحه حاضر مبنی بر «... با عنوان متناسب‌سازی حقوق، به صورت ثابت در احکام کارگزینی و قراردادهای آنان درج شود.» نیز در معرض آسیب یادشده قرار داشته و می‌تواند موجب شکل‌گیری تبعیض و بی‌عدالتی بین کارکنان موجود و افرادی که در سال‌های آتی جذب نظام اداری کشور خواهند شد، شود. بر این اساس پیشنهاد می‌شود با هدف متعادل‌سازی و ارتقاء قابلیت‌های نظام جبران خدمات کارکنان دولت، «فوق‌العاده تعدیل»، به عنوان فوق‌العاده‌ای که میزان آن برای تمامی کارکنان دولت برابر خواهد بود، به نظام جبران خدمات کارکنان دولت (اعم از مشمول و غیر مشمول قانون مدیریت خدمات کشوری) اضافه شده و ظرفیت آن معادل ۳۰۰۰ امتیاز قانون مدیریت خدمات کشوری در نظر گرفته شود. به عبارت دیگر پیشنهاد می‌شود فوق‌العاده تعدیل، فارغ از ویژگی‌های مربوط به شغل، شاغل، عملکرد، دستگاه اجرایی، منطقه خدمت و... برای تمامی کارکنان به طور یکسان در نظر گرفته شود. با این اقدام نه تنها بهره‌مندی افرادی که در سالیان آتی جذب نظام اداری کشور خواهند شد، از این فوق‌العاده تضمین می‌گردد، بلکه ابزاری برای توسعه قابلیت‌های سیاست‌گذار در تنظیم مناسبات حقوق و مزایای کارکنان دولت فراهم خواهد شد. ۶، به عبارت دیگر از این پس دولت و مجلس در قوانین بودجه سنواتی قادر خواهند شد بر اساس سیاست‌های مورد نظر خود، فاصله‌ی سطوح مختلف حقوق‌بگیران را به سادگی تنظیم نمایند. بر این اساس پیشنهاد می‌شود در بند «۱» لایحه حاضر عبارت «فوق‌العاده تعدیل» جایگزین عبارت «متناسب‌سازی حقوق» گردد و همچنین عبارت «فوق‌العاده تعدیل به نظام‌های جبران خدمات کارکنان تمامی دستگاه‌های اجرایی کشور (مشمول و غیر مشمول قانون مدیریت خدمات کشوری) اضافه می‌گردد و کارکنانی که در سال‌های آتی نیز وارد دستگاه‌های اجرایی می‌گردند، به میزان سایر کارکنان دستگاه‌های اجرایی، از این فوق‌العاده بهره‌مند خواهند بود» به انتهای این بند افزوده گردد.

۳ نظام‌های جبران خدمات کارکنان بخش عمومی متشکل از اجزا و مؤلفه‌های گوناگونی است که کارکنان مشمول این قوانین و مقررات متناسب با شرایط و ویژگی‌های مربوط به شغل، شاغل، عملکرد و... خود از آن‌ها به میزان‌های متفاوتی بهره‌مند می‌شوند. به عنوان مثال نظام حقوق و مزایای فصل دهم قانون مدیریت خدمات کشوری متشکل از حقوق ثابت، فوق‌العاده‌های مستمر و فوق‌العاده‌های غیرمستمر بوده که این حق‌ها و فوق‌العاده‌ها دارای ویژگی‌ها و مختصات متفاوتی از حیث میزان و دامنه شمول هستند. در این امتداد هر چند در بخش انتهایی بند «۱» ماده واحده لایحه حاضر، به شمول مبلغ افزایش حقوق در نظر گرفته شده برای کارکنان دولت، با عنوان متناسب‌سازی حقوق، در کشور بازنشستگی اشاره شده است، اما به سایر ویژگی‌های مبلغ ناشی از متناسب‌سازی حقوق اشاره‌ای نشده است. این در حالی است که در صورتی که مبلغ مذکور در حقوق ثابت مشمولین لایحه

۱. جزء (۱) بند (الف) تبصره (۱۲) قانون بودجه سال ۱۳۹۷: دولت مکلف است حقوق و مزایای مستمر گروه‌های مختلف حقوق‌بگیر شاغل دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری و ماده (۲۹) قانون برنامه ششم توسعه و اعضای هیأت علمی و قضات را به صورت پلکانی نزولی با رعایت بند (پ) ماده (۲۸) قانون برنامه ششم توسعه به گونه‌ای افزایش دهد که طبقات پایین‌تر از درصد افزایش بیشتری برخوردار شوند.

حداکثر میزان افزایش بیست درصد (۲۰٪) خواهد بود و مقامات و هم‌پازان موضوع ماده (۷۱) قانون مدیریت خدمات کشوری و مدیران عامل و اعضای هیأت مدیره و رؤسای دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری و ماده (۲۹) قانون برنامه ششم توسعه، استانداران و شهرداران مراکز استان‌ها و اعضای شورای اسلامی شهر مراکز استان‌ها در سال ۱۳۹۷ مشمول افزایش نمی‌شوند.

۲. بند (ی) تبصره (۱۲) قانون بودجه سال ۱۳۹۸: افزایش حقوق گروه‌های حقوق‌بگیر از قبیل هیأت‌های علمی، قضات، کارکنان کشوری و لشکری و بازنشستگان آن‌ها شاغل در کلیه دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۲۹) قانون برنامه ششم توسعه و همچنین وزارت اطلاعات و سازمان انرژی اتمی و بازنشستگان آن‌ها به نحوی که تفاوت تطبیق موضوع ماده (۷۸) قانون مدیریت خدمات کشوری و حکم حقوق، بدون تغییر باقی بماند، از ابتدای سال ۱۳۹۸ حقوق یا عناوین مشابه مشمولین این بند به میزان چهار ماهانه چهار میلیون (۴۰۰۰۰۰۰) ریال افزایش می‌یابد. علاوه بر این افزایش، ضریب ریالی سالانه مشمول این بند نسبت به سال ۱۳۹۷ به میزان تادده‌ده‌ده‌ده (۱۰٪) افزایش می‌یابد.

۳. احکام مندرج در پی‌نوشت‌های شماره «۲» و «۳» این صفحه.

۴. به دلیل اتمام مهلت اعتبار قانونی قوانین بودجه سال‌های ۱۳۹۷ و ۱۳۹۸.

۵. مرکز پژوهش‌های مجلس در گزارش ذیل به تفصیل به بررسی این مساله پرداخته است.

مرکز پژوهش‌های مجلس. (۱۴۰۱). پیشنهاد ایجاد «فوق‌العاده تعدیل» در نظام جبران خدمات کارکنان بخش عمومی. شماره مسلسل: ۱۸۴۶۳.

۶. مرکز پژوهش‌های مجلس. (۱۴۰۱). پیشنهاد ایجاد «فوق‌العاده تعدیل» در نظام جبران خدمات کارکنان بخش عمومی. شماره مسلسل: ۱۸۴۶۳.

حاضر لحاظ شود، علاوه بر بار مالی مستقیم ناشی از اعمال آن، بار مالی مضاعفی ناشی از تاثیر حقوق ثابت بر سایر مزایای پرداختی به کارکنان خواهد داشت. بر این اساس پیشنهاد می‌شود عبارت «و در محاسبه هیچ کدام از امتیازات مربوط به حقوق و مزایای مستمر و فوق‌العاده‌ها و سایر پرداختی‌هایی که مبنای پرداخت آنها حقوق یا حقوق ثابت است ملاک محاسبه قرار نمی‌گیرد.» به انتهای بند «۱» ماده واحده لایحه حاضر افزوده گردد.

۱۴ با توجه به تصویب طرح استفساریه بند «ه» تبصره (۱۲) قانون بودجه ۱۴۰۱ کل کشور مبنی بر تفسیر عبارت «معادل حداقل حقوق کارکنان دولت» به «مبلغ مندرج در حکم جزء «۱» بند «الف» تبصره (۱۲) قانون بودجه ۱۴۰۱» و ایراد شورای نگهبان مبنی بر قانونگذاری جدید در طرح استفساریه و مغایرت با اصل هفتاد و سوم قانون اساسی ۷ و بند «۱» نظر تفسیری شماره ۱/۵۸۳/۲۶/۲ مورخ ۱۳۷۶/۳/۱۰ شورای نگهبان ۸، به منظور پاسداشت جایگاه ایثارگران و کمک به معیشت آنان پیشنهاد می‌شود عبارت «کمک معیشت ماهانه جانبازان و آزادگان غیرحالت اشتغال معسر فاقد شغل و درآمد که براساس قوانین نیروهای مسلح مشمول دریافت حقوق وظیفه نمی‌باشند، تازمانی که فاقد شغل و درآمد باشند، به میزان حداقل حکم کارگزینی کارکنان دولت، موضوع جزء (۱) بند (الف) تبصره (۱۲) قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور، افزایش می‌یابد.» به انتهای بند «۱» ماده واحده لایحه حاضر افزوده شود.

۱-۲. افزایش حقوق بازنشستگان کشوری و لشگری

مطابق بند «۲» ماده واحده لایحه حاضر افرادی که تا پایان شش ماهه دوم سال ۱۴۰۱ بازنشسته می‌شوند، در صورتی که در محاسبه حقوق بازنشستگی آنان میزان ریالی افزایش مذکور در بند «۱» این قانون، کمتر از مبلغ نه میلیون ریال شود تا سقف مذکور متناسب‌سازی دریافت می‌نمایند. این در حالی است که مطابق ماده (۸۲) قانون برنامه ششم توسعه برقراری مستمری بازنشستگان برای کلیه بیمه‌شدگان صندوق‌های بازنشستگی بر مبنای میانگین دو سال آخر دریافتی که دارای کشور بازنشستگی می‌باشد، است. بنابراین با فرض اعمال افزایش حقوق موضوع بند «۱» لایحه حاضر از تاریخ اول شهریورماه ۱۴۰۱، کارکنانی که در سال ۱۴۰۲ و ۵ ماه نخست سال ۱۴۰۳ بازنشسته خواهند شد، از مساعدت در نظر گرفته شده برای کارکنانی که در شش ماه دوم سال ۱۴۰۱ بازنشسته خواهند شد، بی‌بهره خواهند ماند. بنابراین بخش مذکور از حکم بند «۲» ماده واحده لایحه حاضر به لحاظ ایجاد تبعیض ناروا میان بازنشستگان در سال‌های آتی، مغایر بند «۹» اصل سوم قانون اساسی مبنی بر ضرورت رفع تبعیض ناروا و همچنین مغایر بند ششم سیاست‌های کلی نظام اداری مبنی بر رعایت عدالت در نظام پرداخت ارزیابی شده و نیازمند اصلاح است. از این رو پیشنهاد می‌شود عبارت «کارکنانی که پس از بازنشستگی» جایگزین عبارت «افرادی که تا پایان شش ماهه دوم سال ۱۴۰۱ بازنشسته می‌شوند، در صورتی که» گردد.

۵ براساس بند «۳» ماده واحده لایحه حاضر در اجرای ماده (۱۶) قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت ۹، کمک‌هزینه‌ی اولاد و حق عائله‌مندی تمامی گروه‌های مختلف حقوق‌بگیر در دستگاه‌های مذکور در ماده (۲۹) قانون برنامه پنج‌ساله ششم توسعه و همچنین نیروهای مسلح، وزارت اطلاعات، سازمان انرژی اتمی ایران (به استثنای مشمولان قانون کار) از قبیل کارکنان کشوری و لشگری، اعضای هیئت علمی دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی و قضات و بازنشستگان، وظیفه‌بگیران و مشترکان صندوق‌های بازنشستگی کشوری و لشگری و سایر صندوق‌های بازنشستگی وابسته به دستگاه‌های اجرایی، در صورت تصویب مجلس به ترتیب به میزان صد درصد (۱۰۰٪) و پنجاه درصد (۵۰٪) افزایش می‌یابد. این در حالی است که به موجب جزء «۱۲» بند «الف» تبصره (۱۲) قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور امتیاز کمک‌هزینه‌ی عائله‌مندی مزدوجین جدید و حق اولاد فرزندان متولد سال ۱۴۰۱، موضوع بند (۴) ماده (۶۸) قانون مدیریت خدمات کشوری شاغلین، به ترتیب (۲) و (۳) برابر افزایش می‌یابد، بنابراین با توجه به عدم مستثنی شدن مشمولین این جزء از شمول مشمولین این بند، حق عائله‌مندی مزدوجین جدید در سال ۱۴۰۱ و کمک‌هزینه‌ی اولاد فرزندان متولد سال ۱۴۰۱، نسبت به سال ۱۴۰۰ به ترتیب دویست درصد (۲۰۰٪) و پانصد درصد (۵۰۰٪) افزایش خواهد یافت. این در حالی است که با عنایت به استمرار افزایش حق عائله‌مندی و کمک‌هزینه‌ی اولاد کارکنان دولت مطابق ماده (۱۶) قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت در سال‌های آتی، این مساله موجب افزایش غیرمتعارف حق عائله‌مندی و کمک‌هزینه‌ی اولاد مشمولین جزء «۱۲» بند «الف» تبصره (۱۲) قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور در سال‌های آتی و همچنین بروز تبعیض ناروا میان مشمولین این جزء با سایر کارکنان دولت خواهد شد. بر این اساس پیشنهاد می‌گردد جزء «۱۲» بند «الف» تبصره (۱۲) قانون بودجه ۱۴۰۱ نسخ شده و حق عائله و حق اولاد تمامی کارکنان به صورت یکسان و به ترتیب ۵۰ و ۱۰۰ درصد (مطابق بند «۳» ماده واحده لایحه حاضر) افزایش یابد.

۷. شرح و تفسیر قوانین عادی در صلاحیت مجلس شورای اسلامی است. مفاد این اصل مانع از تفسیری که دادرسان در مقام تمیز حق، از قوانین می‌کنند نیست.

۸. «مقصود از تفسیر، بیان مراد مقنن است بنابراین تزییق و توسعه قانون در مواردی که رفع ابهام قانون نیست، تفسیر، تلقی نمی‌شود.»

۹. دولت مکلف است برای کلیه گروه‌های مختلف حقوق‌بگیر در دستگاه‌های مذکور در ماده (۲۹) قانون برنامه پنج‌ساله ششم توسعه، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و همچنین نیروهای مسلح، وزارت اطلاعات، سازمان انرژی اتمی (به استثنای مشمولین قانون کار) از قبیل کارکنان کشوری و لشگری، اعضای هیئت علمی دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی و قضات، از ابتدای سال ۱۴۰۱، به مدت پنج سال، افزایش حقوق سالانه را در سقف ردیف حقوق و جبران خدمت به گونه‌ای اعمال نماید که هر ساله، کمک‌هزینه‌ی اولاد و حق عائله‌مندی مشمولین این ماده در چهارچوب افزایش سنواتی حقوق و دستمزد به ترتیب به میزان صد درصد (۱۰۰٪) و پنجاه درصد (۵۰٪) افزایش یابد.

۳-۱. افزایش حق عائله‌مندی و کمک‌هزینه اولاد

۲. با توجه به تعدد و تنوع گسترده قوانین و مقررات اداری و استخدامی دستگاه‌های اجرایی گوناگون ۱ این احتمال وجود دارد که در برخی از نظام‌های پرداخت دستگاه‌های اجرایی مستثنی شده از دامنه شمول قانون مدیریت خدمات کشوری، حق عائله‌مندی و کمک‌هزینه اولاد و موارد نظایر آن‌ها، بیش از سقف مندرج در بند «۴» ماده (۶۸) قانون مدیریت خدمات کشوری در نظر گرفته شده باشد. براین اساس به منظور جلوگیری از افزایش احتمالی غیرمتعارف حق عائله‌مندی و کمک‌هزینه اولاد و موارد نظایر آن در سایر نظامات پرداخت کشور، پیشنهاد می‌گردد عبارت «حق عائله‌مندی و کمک‌هزینه اولاد و موارد نظایر آن، برای کارکنان آن دسته از دستگاه‌های اجرایی که میزان این اقلام در نظام پرداخت آن‌ها بیش از ظرفیت حق عائله‌مندی و کمک‌هزینه اولاد بند «۴» ماده (۶۸) قانون مدیریت خدمات کشوری است، صرفاً به میزان کارکنان مشمول قانون مدیریت خدمات کشوری، مشمول افزایش حقوق ناشی از این بند خواهند شد.» به انتهای حکم بند «۳» ماده واحده لایحه حاضر افزوده شود.

۴-۱. افزایش هدفمند فوق‌العاده ویژه موضوع بند «۱۰» ماده (۶۸) قانون مدیریت خدمات کشوری

براساس بند «۴» لایحه حاضر افزایش فوق‌العاده ویژه موضوع بند (۱۰) ماده (۶۸) قانون مدیریت خدمات کشوری ۲ صرفاً در مورد دستگاه‌های مشمول قانون مذکور که به موجب مصوبات قبلی کمتر از میزان سی و پنج درصد (۳۵٪) بوده، حداکثر تا میزان سی و پنج درصد (۳۵٪) مجموع حقوق ثابت و فوق‌العاده‌های مستمر منوط به رعایت ترتیبات مقرر در ماده (۷۴) قانون مدیریت خدمات کشوری ۳ و پس از تأیید شورای حقوق و دستمزد و در سقف اعتبارات ابلاغی با تأیید سازمان برنامه و بودجه کشور قابل اجرا می‌باشد. این در حالی است که براساس نامه شماره ۵۸۸۱۱ مورخ ۱۴۰۰/۱۰/۲۲ سازمان اداری و استخدامی کشور به مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی میزان بهره‌مندی دستگاه‌های اجرایی گوناگون از فوق‌العاده ویژه، موضوع بند (۱۰) ماده (۶۸) قانون مدیریت خدمات کشوری، به شرح جدول ذیل است.

جدول ۲. میزان برخورداری دستگاه‌های اجرایی مشمول قانون مدیریت خدمات کشوری از فوق‌العاده ویژه موضوع بند «۱۰» ماده (۶۸) این قانون

میزان فوق‌العاده ویژه	دستگاه‌های اجرایی
تا سقف ۵۰٪	– قوه قضائیه و دستگاه‌های تابعه و وزارت دادگستری – نهاد ریاست جمهوری – سازمان‌های برنامه و بودجه و اداری و استخدامی کشور و دستگاه‌های تابعه – سازمان هواپیمایی کشور، شرکت فرودگاه‌ها و ناوبری هوایی ایران
تا سقف ۲۵٪	– سازمان دامپزشکی کشور – مشاغل ذی‌حسابی، حسابرسی و حسابداری در وزارت امور اقتصاد و دارایی – شرکت ارتباطات زیرساخت
تا سقف ۲۵٪ به طور میانگین ۲۱٪	– سایر دستگاه‌های اجرایی

۱. توضیحات تکمیلی در خصوص تعدد و تنوع قوانین و مقررات در نظام جبران خدمات کارکنان بخش عمومی در گزارش ذیل ارائه شده است.
مرکز پژوهش‌های مجلس (۱۴۰۱). پیشنهاد ایجاد «فوق‌العاده تعدیل» در نظام جبران خدمات کارکنان بخش عمومی، شماره مسلسل: ۱۸۴۶۳.
۲. فوق‌العاده ویژه در موارد خاص با توجه به عواملی از قبیل بازار کار داخلی و بین‌المللی، ریسک پذیری، تأثیر اقتصادی فعالیت‌ها در درآمد ملی، انجام فعالیت و وظایف تخصصی و ستادی و تحقیقاتی و حساسیت کار با پیشنهاد سازمان و تصویب هیأت وزیران امتیاز ویژه‌ای برای حداکثر (۲۵٪) از مشاغل، در برخی از دستگاه‌های اجرایی تا (۵۰٪) سقف امتیاز حقوق ثابت و فوق‌العاده‌های مستمر مذکور در این فصل در نظر گرفته خواهد شد.
۳. به منظور هماهنگی در تعیین حقوق و مزایای کارمندان دستگاه‌های اجرایی، شورای حقوق و دستمزد با عضویت رئیس سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و وزیر امور اقتصادی و دارایی و دو نفر از وزرا به انتخاب هیأت وزیران و رئیس دستگاه ذی‌ربط و مجموعاً دو نفر نماینده از کمیسیون‌های اجتماعی و برنامه و بودجه و محاسبات مجلس شورای اسلامی (به عنوان ناظر) تشکیل می‌شود، کلیه دستگاه‌های اجرایی اعم از اینکه مشمول مقررات این قانون باشند یا نباشند مکلفند قبل از اتخاذ تصمیم در مراجع قانونی ذی‌ربط برای تعیین و یا تغییر مبنای و مقررات حقوق و مزایای کارمندان خود و یا هر نوع پرداخت جدید موافقت شورای مذکور را کسب کنند. مصوبات و تصمیمات شورا پس از تأیید رئیس جمهور قابل اجرا است.
وظایف دبیرخانه شورای حقوق و دستمزد به عهده سازمان خواهد بود.

همانطور که در جدول فوق قابل ملاحظه است با توجه به تفاوت قابل توجه دستگاه‌های اجرایی گوناگون از حیث میزان برخورداری آن‌ها از فوق العاده ویژه، کلیت صدور مجوز افزایش این فوق العاده تا سقف سی و پنج درصد (۳۵٪) مجموع حقوق ثابت و فوق العاده‌های مستمر برای دستگاه‌هایی که به موجب مقررات قبلی کمتر از این میزان دریافت می‌کردند، مورد تأیید است. این در حالی است که با توجه به اینکه مطابق ماده (۱۱۷) قانون مدیریت خدمات کشوری ۱ در خصوص شمول نیروهای نظامی و انتظامی در مقررات نظام پرداخت این قانون مطابق نظر مقام معظم رهبری عمل می‌شود و همچنین در بند «۴» ماده واحده لایحه مذکور، عبارت «صرفاً در مورد دستگاه‌های مشمول قانون مذکور» ذکر شده است، بنابراین ممکن است در خصوص شمول نیروهای نظامی و انتظامی و حتی برخی از دستگاه‌های اجرایی که به طور داوطلبانه از مقررات پرداخت این قانون تبعیت می‌کنند، در دامنه حکم مورد نظر ابهام به وجود آید. بر این اساس پیشنهاد می‌گردد به منظور جلوگیری از اختلافات احتمالی بعدی در صورت تصمیم قانون‌گذار مبنی بر شمول نیروهای نظامی و انتظامی در حکم یادشده ۲، پس از عبارت «صرفاً در مورد دستگاه‌های مشمول قانون مذکور» عبارت «(از جمله نیروهای نظامی و انتظامی)» نیز درج گردد. همچنین با توجه به اینکه میانگین دریافتی مشمولین قانون مدیریت خدمات کشوری نسبت به سایر دسته‌بندی‌های نظام‌های پرداخت کشور از وضعیت مطلوبی برخوردار نبوده و این مساله یکی از علل تمایل دستگاه‌های اجرایی به خروج از دامنه شمول این قانون محسوب می‌شود ۳ و با عنایت به این مساله که یکی از مهم‌ترین اهداف تدوین و تصویب قانون مدیریت خدمات کشوری ساماندهی قوانین و مقررات پراکنده حوزه اداری و استخدامی، به ویژه حقوق و مزایا، بوده ۴، بنابراین اختصاص افزایش فوق العاده ویژه «صرفاً» به دستگاه‌های مشمول این قانون نیز مورد تأیید است. ۵ بر اساس گزارش سازمان اداری و استخدامی کشور ۶ مطابق اطلاعات سامانه ثبت حقوق و مزایا در سال ۱۴۰۰ بر مبنای خوداظهاری دستگاه‌های اجرایی، میانگین ناخالص و خالص پرداختی به تفکیک دسته‌بندی‌های پرداخت دستگاه‌های اجرایی به شرح جدول زیر است.

جدول ۳. میانگین ناخالص و خالص پرداختی به تفکیک دسته‌بندی‌های پرداخت دستگاه‌های اجرایی بر اساس اطلاعات سامانه ثبت حقوق و مزایا در سال ۱۴۰۰ (مبالغ به ریال)

ردیف	دسته‌بندی پرداخت	ناخالص پرداختی	خالص پرداختی
۱	مقررات هیات امانت - اعضای هیات علمی	۲۰۳,۵۹۳,۵۱۱	۱۶۷,۱۰۱,۳۱۴
۲	قانون خاص	۱۴۲,۴۰۴,۹۶۶	۱۲۱,۵۰۴,۶۷۰
۳	مقررات هیات امانت (موسسات غیرعلمی)	۱۲۹,۱۳۶,۰۶۶	۱۱۱,۴۲۵,۳۹۷
۴	قانون هیات امانت - اعضای غیر هیات علمی	۱۲۳,۴۹۶,۳۶۳	۱۰۲,۲۹۹,۹۲۳
۵	قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت	۱۱۵,۴۹۰,۳۸۵	۸۶,۶۶۷,۲۲۶
۶	قانون مدیریت خدمات کشوری	۹۹,۰۶۲,۷۴۵	۷۹,۸۵۸,۴۷۴

۱. کلیه دستگاه‌های اجرایی به استثنای نهادها، مؤسسات و تشکیلات و سازمان‌هایی که زیر نظر مستقیم مقام معظم رهبری اداره می‌شوند، وزارت اطلاعات، نهادهای عمومی غیردولتی که با تعریف مذکور در ماده (۳) تطبیق دارند، اعضای هیات علمی و قضات، هیات‌های مستشاری دیوان محاسبات، شورای نگهبان، مجمع تشخیص مصلحت نظام و مجلس خبرگان رهبری مشمول مقررات این قانون می‌شوند و در خصوص نیروهای نظامی و انتظامی مطابق نظر مقام معظم رهبری عمل می‌شود.
۲. شایان ذکر است مطابق تبصره «۳» ماده (۱۱۷) قانون مدیریت خدمات کشوری در صورت موافقت فرماندهی کل قوا برای برخورداری کارکنان نیروهای مسلح از مقررات فصل دهم و سیزدهم این قانون، حداقل و حداکثر دریافتی آنان با رعایت مقررات ماده (۱۳۶) قانون آجا، امتیازات متعلقه به شغل و شاغل با توجه به کیفیت خاص خدمتی در نیروهای مسلح با ضریب (۱/۲) محاسبه و پرداخت می‌گردد.
۳. کارمندان نیروهای انتظامی کماکان از فوق العاده سختی کار طبق مقررات استخدامی این نیرو و علاوه بر فوق العاده‌های مذکور در فصل دهم این قانون برخوردار می‌باشند.
۴. مرکز پژوهش‌های مجلس. (۱۴۰۱). تحلیل نظارتی بر اجرایی سازی ماده (۲۹) قانون برنامه ششم توسعه و بند (الف) تبصره (۲۰) قانون بودجه سال ۱۴۰۰ (سامانه‌های ثبت حقوق و مزایا و پایگاه اطلاعات کارکنان نظام اداری (پاکتا)). شماره مسلسل: ۱۸۳۵۸.
۵. مرکز پژوهش‌های مجلس. (۱۴۰۰). اظهار نظر کارشناسی درباره: «طرح تسری فوق العاده خاص کارمندان سازمان زندان‌ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور به کارکنان اداری قوه قضائیه» (مخصوص صحن علنی). شماره مسلسل: ۱۷۶۳۷-۱.
۶. علی‌رغم توضیحات فوق‌الذکر، به منظور ارتقاء رعایت عدالت محوری در نظام‌های جبران خدمات کارکنان دولت، پیشنهاد می‌گردد در صورتی که بر اساس اطلاعات سامانه ثبت حقوق و مزایا، موضوع ماده (۲۹) قانون برنامه ششم توسعه، دستگاه اجرایی‌ای وجود داشت که میانگین دریافتی کارکنان آن از میانگین دریافتی کارکنان مشمول قانون مدیریت خدمات کشوری کمتر بود، در صورت احراز اهمیت معیارهای مذکور در بند «۱۰» ماده (۶۸) قانون مدیریت خدمات کشوری، موضوع فوق العاده ویژه، برای آن دستگاه توسط شورای حقوق و دستمزد، فوق العاده ویژه آن دستگاه نیز تا سقف ۳۵٪ افزایش یابد.
۷. سازمان اداری و استخدامی کشور (۱۴۰۰). گزارش کارگروه تدوین لایحه جامع جبران خدمات کارکنان نظام اداری کشور. (تهیه شده در امور حوزه ریاست، روابط عمومی و بین‌الملل).
۸. فهرست دستگاه‌های اجرایی مستثنی شده از دامنه شمول قانون مدیریت خدمات کشوری در گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس (۱۴۰۱) با عنوان پیشنهاد ایجاد «فوق العاده تعدیل» در نظام جبران خدمات کارکنان بخش عمومی (شماره مسلسل: ۱۸۴۶۳) ارائه شده است.

۵-۱. ملاحظات مربوط به بار مالی لایحه و شیوه تأمین آن

۱- براساس بررسی‌های انجام شده و با فرض اعمال احکام لایحه حاضر از تاریخ ۱ شهریورماه ۱۴۰۱، بار مالی این لایحه، حدود ۵۵ هزار میلیارد تومان برآورد می‌شود. این در حالی است که با توجه به ماهیت پایدار هزینه‌های مربوط به حقوق و مزایای کارکنان و بازنشستگان کشوری و لشکری، لازم است ماهیت منابع مدنظر برای تحقق احکام لایحه حاضر نیز پایدار و قابل تحقق باشد. همچنین توجه به این نکته ضروری است که عدم پیش‌بینی منابع پایدار و قابل تحقق برای تأمین منابع مالی مورد نیاز برای افزایش حقوق و مزایای کارکنان و بازنشستگان دولت می‌تواند موجب تعمیق وضعیت کسری بودجه و افزایش بدهی عمومی کشور و یا شکل‌گیری تورم افسارگسیخته گردد. همچنین براساس سند تحول دولت که به عنوان برنامه جامع دولت برای ایجاد تحول در کشور مطرح شده نیز سازمان برنامه و بودجه ملزم به برآورد بار مالی بلندمدت پیشنهادهای سیاستی و لوایح قانونی و مشروط کردن ایجاد هرگونه هزینه مستمر به پیش‌بینی منابع مالی پایدار شده است، اما این موضوع در لایحه پیشنهادی رعایت نشده است.

۲- مطابق با اصول بودجه‌ریزی، دولت باید اصلاحیه بودجه خود را به صورت منابع و مصارف به مجلس ارائه نماید. با این وجود در لایحه حاضر تنها به توضیح نحوه افزایش حقوق پرداخته شده و اساساً تبیین روشنی درباره میزان بار مالی و نحوه تأمین آن حتی در بازه یک ساله نیز داده نشده است. مطابق بند «۶» ماده واحده لایحه حاضر، به دولت (سازمان برنامه و بودجه کشور) اجازه داده می‌شود اعتبارات هزینه‌ای دستگاه‌های اجرایی را تا بیست درصد (۲۰٪) و در سقف مصارف بودجه عمومی سال ۱۴۰۱ دولت بابت اجرای این قانون افزایش دهد. از منظر منابع براساس گزارش عملکرد مالی دولت در ۵ ماهه ابتدایی، میزان تحقق منابع به نسبت ۵ ماهه ۷۰ درصد و نسبت به کل سال ۳۰ درصد بوده است. براساس بررسی‌های انجام شده علیرغم عرضه اوراق مالی اسلامی، میزان اوراق فروش رفته در هفته‌های اخیر حدود ۱۰ درصد میزان اوراق عرضه شده بوده است. نظر به این عدم تحقق منابع، میزان تخصیص اعتبارات تملک‌دارایی سرمایه‌ای در مدت ۵ ماهه نسبت به مصوب این دوره ۲۱ درصد (نسبت به کل سال ۹ درصد) بوده است. همچنین تحقق بخش تملک‌دارایی مالی (بازپرداخت استقراض‌های دولت) نسبت به مصوب ۵ ماهه ۹۷ درصد و تحقق بخش هزینه‌ای ۸۰ درصد بوده است. این در حالی است که براساس بند «۶» ماده واحده لایحه پیشنهادی می‌بایست برای تأمین اعتبارات مورد نیاز برای این لایحه از اعتبارات بخش عمرانی و بازپرداخت استقراض‌ها کاسته شود. از آنجا که کاهش از تخصیص بخش بازپرداخت استقراض به دلیل متعهد بودن دولت غیر قابل اجراست؛ می‌بایست مجموع ۵۵ هزار میلیارد تومان بار مالی برآورد شده از اعتبارات بخش عمرانی کاسته شود. با توجه به تخصیص ۲۲ هزار میلیارد تومانی اعتبارات عمرانی در ۵ ماهه ابتدایی (میزان تخصیص اعتبارات عمرانی در مدت مشابه سال قبل حدود ۶۵ هزار میلیارد تومان بوده است) و پیش‌بینی تحقق منابع قانون بودجه سال ۱۴۰۲، امکان پذیر بودن تأمین اعتبارات مورد نیاز این لایحه حتی برای بازه زمانی ۶ ماه دوم سال ۱۴۰۲ با ابهام بسیار جدی مواجه است و در صورت عدم تمهید منابع مورد نیاز یا کاهش بار مالی لایحه مذکور، این پیشنهاد می‌تواند موجب تشدید تورم در کشور شود.

۶-۱. گسترش اختیارات دولت در تعیین مناسبات حقوق کارکنان و بازنشستگان

براساس بند «۷» لایحه حاضر، حداقل حکم کارگزینی و هرگونه تغییر در ضرایب، جداول حقوقی و طبقه‌بندی مشاغل و افزایش مبنای حقوقی تمامی گروه‌های مختلف حقوق‌بگیر در دستگاه‌های مذکور در ماده (۲۹) قانون برنامه پنجساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و همچنین نیروهای مسلح، وزارت اطلاعات، سازمان انرژی اتمی ایران (به استثنای مشمولان قانون کار) از قبیل کارکنان کشوری و لشکری، اعضای هیئت علمی دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی و قضات و حداقل حکم حقوق بازنشستگان، وظیفه‌بگیران و مشترکان صندوق‌های بازنشستگی کشوری و لشکری و سایر صندوق‌های بازنشستگی وابسته به دستگاه‌های اجرایی با پیشنهاد سازمان اداری و استخدامی کشور و تأیید سازمان برنامه و بودجه کشور مبنی بر تأمین بار مالی، صرفاً توسط شورای حقوق و دستمزد ۱ تعیین می‌گردد. این در حالی است که مطابق تبصره

۱. نکته قابل توجه در خصوص شورای حقوق و دستمزد محرمانه بودن بسیاری از مصوبات این شورا درباره نظام جبران خدمات کارکنان دولت است. این مساله موجب شده بسیاری از نظام‌های پرداخت دستگاه‌های اجرایی مستثنی شده از قانون مدیریت خدمات کشوری که به تصویب این شورا رسیده‌اند، در دسترس عموم قرار نداشته باشند. همچنین برخی امتیازات خاص دستگاه‌های اجرایی نظیر فوق‌العاده کارکنان دادگستری، موضوع جزء «۹» بند «الف» تبصره «۱۲» قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور، علی‌رغم تصویب در این شورا به اطلاع عموم نرسیده است. از این رو در صورت اعطای اختیارات بیشتر به این شورا، ضروری است سازوکارهای لازم به منظور تضمین شفافیت مصوبات آن در نظر گرفته شود و در موارد محرمانه، موضوع به شورای عالی امنیت ملی ارجاع داده شود.

ماده (۶۴) قانون مدیریت خدمات کشوری ۲ ضریب ریالی حقوق کارکنان و بازنشستگان با توجه به شاخص هزینه زندگی در لایحه بودجه سالانه پیش بینی شده و به تصویب مجلس شورای اسلامی می‌رسد. توجه به این نکته ضروری است که در این بند از لایحه‌ی دوفوریتی متناسب سازی حقوق کارکنان دولت و بازنشستگان کشوری و لشگری، دولت تقاضای تغییرات جدی در سازوکارهای پیشین تنظیم مناسبات نظام جبران خدمات کارکنان و بازنشستگان دولت را مطرح کرده است. بر این اساس محتوای ارائه شده در این بند فراتر از عنوان در نظر گرفته شده برای لایحه ارزیابی شده و در این امتداد پیشنهاد می‌شود با توجه به فوریت بررسی لایحه حاضر و همچنین با عنایت به تهیه پیش نویس لایحه ساماندهی حقوق و مزایای کارکنان و بازنشستگان در دولت، بررسی و تصمیم‌گیری در خصوص اصلاحات بنیادین در نظام جبران خدمات کارکنان دولت تا زمان ارائه لایحه مذکور به تعویق افتد. این در حالی است که مطابق اجزای (۱) و (۲) بند (الف) تبصره (۱۲) قانون بودجه سال ۱۴۰۱۳ کل کشور، حداقل حکم کارگزینی کارکنان و بازنشستگان دولت به ترتیب پنجاه و شش میلیون (۵۶.۰۰۰.۰۰۰) ریال و پنجاه میلیون (۵۶.۰۰۰.۰۰۰) ریال در نظر گرفته شده است. بر این اساس حقوق و مزایای پرداختی به کارکنان و بازنشستگانی که مطابق ضوابط پرداخت مربوطه، حکم کارگزینی کمتر از این مقادیر خواهند داشت، به مبالغ مذکور افزایش پیدا خواهد کرد. بنابراین بخش اندکی از کارکنان و بازنشستگان دولت پس از افزایش معادل ریالی ۳۰۰۰ امتیاز قانون مدیریت خدمات کشوری یا ۹۰۰ هزار تومان، کماکان به لحاظ ضوابط پرداخت کشور، حقوق و مزایای کمتر از ۵.۶ و ۵ میلیون تومانی خواهند داشت. این مساله موجب خواهد شد در صورت عدم تصویب حکمی در خصوص تعیین حداقل حکم کارگزینی کارکنان و بازنشستگان و عدم تفویض اختیار تعیین این مساله به دولت، پس از اعمال افزایش حقوق لایحه حاضر، این دسته از کارکنان مشمول افزایش حقوق و مزایا نشده و کماکان همان حقوق ۵.۶ و ۵ میلیون تومانی را دریافت نمایند. بر این اساس ضروری است میزان حداقل حکم کارگزینی، موضوع اجزای (۱) و (۲) بند (الف) تبصره (۱۲) قانون بودجه سال ۱۴۰۱ نیز افزایش یابد. بر این اساس پیشنهاد می‌گردد عبارت «حداقل حکم کارگزینی کارکنان و بازنشستگان دولت، موضوع اجزای (۱) و (۲) بند (الف) تبصره (۱۲) قانون بودجه سال ۱۴۰۱، به ترتیب پنج میلیون (۵.۰۰۰.۰۰۰) ریال ۴ و نه میلیون (۹.۰۰۰.۰۰۰) ریال افزایش می‌یابد.» به عنوان بند مجزای دیگری به ماده واحده لایحه حاضر افزوده گردد. همچنین با توجه به تعیین سقف خالص پرداختی به کارکنان دولت، موضوع جزء «۸» بند «الف» تبصره (۱۲) قانون بودجه سال ۱۴۰۱، براساس جزء (۱) این بند، ضروری عدم تغییر این سقف براساس لایحه‌ی حاضر نیز تصریح گردد.

۷-۱. عدالت محوری در دامنه شمول لایحه حاضر []

با توجه به اینکه ماهیت لایحه حاضر صدور جواز برای افزایش حقوق کارکنان و بازنشستگان کشوری و لشگری بوده و هیچ‌گونه تکلیفی مبنی بر افزایش حقوق و مزایای کارکنان و بازنشستگان برای دولت ایجاد نمی‌کند و با عنایت به بهره‌مندی متفاوت دستگاه‌های اجرایی مختلف از منابع مالی اختصاصی و عمومی در اختیار، بنابراین این احتمال وجود دارد که تحقق احکام مورد نظر برای کارکنان و دستگاه‌های اجرایی مختلف، در سقف یادشده، به نحو متفاوت و غیرهمزمان رخ دهد. بر این اساس پیشنهاد می‌شود عبارت «دولت مکلف است در حدود اعتبارات هزینه‌ای افزایش‌های حقوق و مزایای موضوع این لایحه را به طور یکسان به تمامی دستگاه‌های اجرایی مشمول و تمامی کارکنان مشمول در آن دستگاه‌ها اختصاص دهد.» به عنوان بند مجزای دیگری به ماده واحده لایحه حاضر افزوده گردد.

۲. ماده ۶۴- نظام پرداخت کارمندان دستگاه‌های اجرایی براساس ارزشیابی عوامل شغل و شاغل و سایر ویژگی‌های مذکور در مواد آتی خواهد بود. امتیاز حاصل از نتایج ارزشیابی عوامل مذکور در این فصل ضرب در ضریب ریالی، مبنای تعیین حقوق و مزایای کارمندان قرار می‌گیرد و برای بازنشستگان و موظفین یا مستمری‌بگیران نیز به همین میزان تعیین می‌گردد.

تبصره - ضریب ریالی مذکور در این ماده با توجه به شاخص هزینه زندگی در لایحه بودجه سالانه پیش بینی و به تصویب مجلس شورای اسلامی می‌رسد.
۳. متن احکام مذکور در پی‌نوشت جدول ۱ ذکر شده است.

۴. اهم دلایل عدم افزایش حداقل حکم کارگزینی کارکنان دولت، موضوع جزء «۱» بند «الف» تبصره (۱۲) قانون بودجه سال ۱۴۰۱، به میزان یک میلیون تومان به شرح ذیل است. افزایش ۶۰ درصدی این مبلغ نسبت به سال ۱۴۰۰ براساس قانون بودجه سال ۱۴۰۱ و ضرورت در نظر داشت توامان میزان افزایش‌های صورت گرفته در لایحه حاضر و قانون بودجه سال ۱۴۰۱ برابری حقوق بخش قابل توجهی از کارکنان دولت به موجب حکم فوق‌الذکر و عدم تاثیر ویژگی‌های شغل، شاغل و عملکرد در تعیین حقوق و مزایای این دسته از کارکنان ضرورت تناسب میان حداقل حکم کارگزینی کارکنان دولت و حداقل حقوق کارگران مصوب شورای عالی کار

جمع‌بندی

نظام جبران خدمات عادلانه یکی از ملزومات اساسی نظام اداری کارآمد محسوب شده و نقشی کلیدی در ارتقاء سطح انگیزش و اثربخشی کارکنان دولت، و به تبع آن افزایش سطح کیفی خدمات ارائه شده به مردم، برعهده دارد. این در حالی است که اتخاذ برخی تصمیمات نادرست در دولت‌ها و مجالس مختلف موجب شد عدالت‌محوری و کارآمدی در نظام جبران خدمات کارکنان و بازنشستگان دولت کاهش یابد. به عنوان مثال می‌توان به عدم توجه کافی به تاثیر توامان «تغییر میزان و بازه‌ی پلکان مالیات بر حقوق و مزایا» و «رشد ضریب ریالی حقوق» در قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور اشاره نمود. این مساله باعث شد درصد افزایش حقوق و مزایای گروه‌های حقوق‌بگیر با سطح دریافتی بالاتر، بیشتر گردد. همچنین براساس مصوبه شورای عالی کار، افزایش ۳۸ درصدی حقوق کارکنان غیرحداقل‌بگیر مشمول قانون کار در دولت ۳، موجب رشد غیرمتوازن دستمزدی میان اقشار کارمندی و کارگری بخش عمومی گردید. این در حالی است که پیش از تصویب مناسبات پرداخت در سال ۱۴۰۱ نیز بی‌عدالتی‌هایی نظیر تعدد بی‌ضابطه و تنوع گسترده‌ی نظام‌های پرداخت دستگاه‌های اجرایی گوناگون کشور، توزیع نامتوازن فوق‌العاده ویژه، موضوع بند «۱۰» ماده (۶۸) قانون مدیریت خدمات کشوری، در دستگاه‌های اجرایی مشمول این قانون، توزیع ناعادلانه پرداخت‌های رفاهی میان دستگاه‌های اجرایی مختلف، ظرفیت کم حق عائله‌مندی و کمک‌هزینه‌ی اولاد و... در نظام جبران خدمات کارکنان و بازنشستگان دولت وجود داشت. براین اساس دولت در لایحه متناسب‌سازی حقوق کارکنان دولت و بازنشستگان کشوری و لشکری تلاش کرده ضمن رفع بی‌عدالتی‌های صورت گرفته در شیوه افزایش حقوق کارکنان دولت در قانون بودجه سال ۱۴۰۱، بخشی از بی‌عدالتی‌های موجود در نظام جبران خدمات کارکنان و بازنشستگان دولت را نیز مرتفع نماید. در این امتداد در بند «۱» ماده واحده لایحه حاضر، حدود یک میلیون تومان به طور ثابت به حقوق کارکنان دولت افزوده شده تا مشکل یادشده در سطور پیشین مبنی بر درصد افزایش بیشتر حقوق و مزایای گروه‌های حقوق‌بگیر با سطح دریافتی بالاتر مرتفع گردد. همچنین به منظور حمایت بیشتر از اقشار ضعیف بازنشستگان کشوری و لشکری، شیوه افزایش حقوق ایشان در بند «۲» این لایحه، به صورت پلکانی معکوس در نظر گرفته شده است. به علاوه در بندهای «۳» و «۴» ماده واحده لایحه حاضر تلاش شده است بی‌عدالتی‌های موجود در خصوص حق عائله‌مندی و اولاد و همچنین فوق‌العاده ویژه مرتفع گردد و در بند «۵» نیز به منظور حمایت بیشتر از اقشار ضعیف جامعه، مستمری مددجویان تحت پوشش کمیته امداد و سازمان بهزیستی کشور بسته به دهک درآمدی آنان به میزان ده یا پانزده درصد افزایش یافته است. این در حالی است که با توجه به ضرورت تأمین منابع مالی موردنیاز برای اجرای لایحه‌ی حاضر از محل منابع پایدار و قابل تحقق، عدم پیش‌بینی و در نظر داشت چنین منابعی برای اجرای این لایحه می‌تواند موجب تعمیق وضعیت کسری بودجه و تشدید بدهی عمومی کشور و یا شکل‌گیری تورم افسارگسیخته گردد. بنابراین با توجه به ماهیت لایحه حاضر مبنی بر صدور جواز افزایش حقوق توسط مجلس، و نه تکلیف دولت به اجرای آن، ضروری است اعمال افزایش‌های حقوق و مزایای موضوع لایحه حاضر تا زمان تحقق منابع پایدار مورد نیاز به تعویق افتد. همچنین توجه به این نکته ضروری است که تکلیف دولت به اجرای افزایش حقوق یادشده بدون ارائه طریق تأمین هزینه‌ی آن، مغایر اصل هفتاد و پنجم قانون اساسی ۵ خواهد بود.

بر این اساس از منظر کارشناسی تصویب کلیات لایحه‌ی حاضر، صرفاً مشروط به تأمین منابع مورد نیاز برای اجرای آن از محل منابع پایدار و قابل تحقق، امکان‌پذیر است، علاوه بر تأمین منابع پایدار، متن لایحه نیازمند اصلاحات متعددی است که در صورت عدم توجه به آن‌ها، تبعیضات و بی‌عدالتی‌های جدیدی در نظام پرداخت کشور ایجاد خواهد شد. از جمله مهمترین اصلاحات مورد نیاز در متن لایحه حاضر، می‌توان به موارد ذیل اشاره نمود.

- ضرورت افزودن فوق‌العاده تعدیل (با ویژگی‌های مذکور در متن گزارش) به نظام جبران خدمات کارکنان بخش عمومی به جای درج ردیف مستقل متناسب‌سازی حقوق در حکم کارگزینی کارکنان نظام اداری و افزایش حقوق معادل ۳۰۰۰ امتیاز قانون مدیریت خدمات کشوری و معادل ریالی آن برای سایر مشمولین مصرح در بند «۱» ماده واحده لایحه‌ی حاضر و ۲۱۰ امتیاز اعضای هیات علمی و قضات در قالب این فوق‌العاده به منظور جلوگیری از احتمال عدم بهره‌مندی افراد جدیدالورود به نظام اداری کشور در سال‌های آتی از افزایش حقوق موضوع بند «۱» لایحه حاضر.
- ضرورت تبیین دقیق ویژگی‌های اقلام افزوده شده به نظام جبران خدمات کارکنان دولت (نظیر محاسبه در حقوق ثابت، فوق‌العاده‌های مستمر، پرداخت‌های رفاهی و...) به منظور جلوگیری از ابهامات و اختلافات احتمالی بعدی.

۱. مرکز پژوهش‌های مجلس (۱۴۰۱). پیشنهاد ایجاد «فوق‌العاده تعدیل» در نظام جبران خدمات کارکنان بخش عمومی.

۲. بخش اندکی از حداقل‌بگیران به دلیل افزایش حداقل حکم کارگزینی به موجب جزء «۱» بند «الف» تبصره «۱۲» قانون بودجه سال ۱۴۰۱ از شمول این گزاره مستثنا هستند.

۳. از جمله کارکنان مشمول ماده (۱۲۴) قانون مدیریت خدمات کشوری (به کارگیری نیروی انسانی در برخی از مشاغل که سازمان اعلام می‌دارد در سقف پست‌های سازمانی مصوب و مجوزهای استخدامی براساس قانون کار امکان‌پذیر می‌باشد. تبصره - مجموع دریافتی کارمندی که به موجب قانون کار در دستگاه‌های اجرایی شاغل می‌باشند نباید از (۱/۲) برابر حقوق و مزایای کارمندان مشابه تجاوز کند).

۴. مرکز پژوهش‌های مجلس (۱۴۰۱). پیشنهاد ایجاد «فوق‌العاده تعدیل» در نظام جبران خدمات کارکنان بخش عمومی. شماره مسلسل: ۱۸۴۶۳.

۵. طرح‌های قانونی و پیشنهادها و اصلاحاتی که نمایندگان در خصوص لوایح قانونی عنوان می‌کنند و به تقلیل درآمد عمومی یا افزایش هزینه عمومی می‌انجامد، در صورتی قابل طرح در مجلس است که در آن طریق جبران کاهش درآمد یا تأمین هزینه جدید نیز معلوم شده باشد.

- ضرورت افزودن عبارت «کمک معیشت ماهانه جانبازان و آزادگان غیرحالت اشتغال معسر فاقد شغل و درآمد که براساس قوانین نیروهای مسلح مشمول دریافت حقوق وظیفه نمی‌باشند، تا زمانی که فاقد شغل و درآمد باشند، به میزان حداقل حکم کارگزینی کارکنان دولت، موضوع جزء (۱) بند (الف) تبصره (۱۲) قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور، افزایش می‌یابد.» به انتهای بند «۱» ماده واحده لایحه‌ی حاضر

- ضرورت جایگزینی عبارت «کارکنانی که پس از بازنشستگی» به جای عبارت «افرادی که تا پایان شش ماهه دوم سال ۱۴۰۱ بازنشسته می‌شوند، در صورتی که» در بند «۲» لایحه‌ی حاضر به منظور ایجاد امکان بهره‌مندی کامل بازنشستگان سال‌های آتی از ظرفیت‌های متناسب‌سازی حقوق در نظر گرفته شده در این لایحه.

- ضرورت نسخ جزء «۱۲» بند «الف» تبصره (۱۲) قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور به منظور جلوگیری از تبعیض ناروا میان مشمولین حکم فوق‌الذکر و سایر کارکنان دولت و همچنین جلوگیری از افزایش غیرمعارف حق عائله‌مندی و کمک‌هزینه اولاد آن‌ها در سال‌های آتی.

- ضرورت افزودن عبارت «حق عائله‌مندی و کمک‌هزینه اولاد و موارد نظایر آن، برای کارکنان آن دسته از دستگاه‌های اجرایی که میزان این اقلام در نظام پرداخت آن‌ها بیش از ظرفیت حق عائله‌مندی و کمک‌هزینه اولاد بند «۴» ماده (۶۸) قانون مدیریت خدمات کشوری است، صرفاً به میزان کارکنان مشمول قانون مدیریت خدمات کشوری، مشمول افزایش حقوق ناشی از این بند خواهند شد.» به انتهای حکم بند «۳» ماده واحده لایحه‌ی حاضر.

- ضرورت تعیین دقیق دامنه شمول مشمولین بند «۴» ماده واحده لایحه‌ی حاضر خصوصاً درباره نیروهای نظامی و انتظامی کشور.

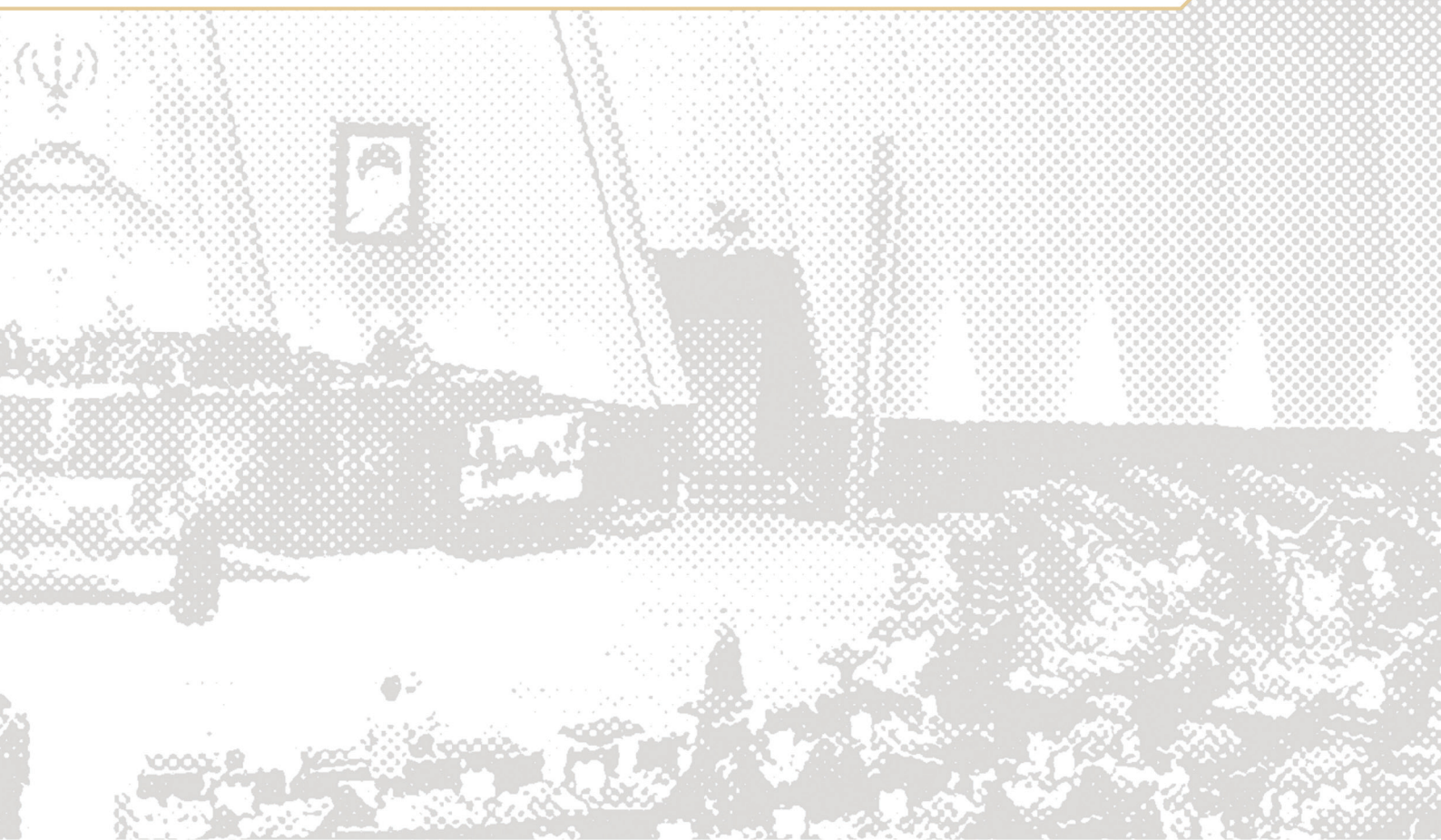
- ضرورت افزایش حداقل حکم کارگزینی کارکنان و حداقل حقوق بازنشستگان، موضوع اجزای (۱) و (۲) بند (الف) تبصره (۱۲) قانون بودجه سال ۱۴۰۱ به میزان به ترتیب پنج میلیون (۵.۰۰۰.۰۰۰) ریال و نه میلیون (۹.۰۰۰.۰۰۰) ریال و تصریح به عدم تغییر سقف خالص پرداختی به کارکنان دولت، موضوع جزء «۸» بند «الف» تبصره (۱۲) قانون بودجه سال ۱۴۰۱، با توجه به ابتدای آن بر جزء (۱) این بند.

- ضرورت افزودن عبارت «دولت مکلف است در حدود اعتبارات هزینه‌ای افزایش‌های حقوق و مزایای موضوع این لایحه را به طور یکسان به تمامی دستگاه‌های اجرایی مشمول و تمامی کارکنان مشمول در آن دستگاه‌ها اختصاص دهد.» به عنوان یک بند جدید به ماده واحده لایحه‌ی حاضر به منظور جلوگیری از تکرار تجربه نامطلوب گذشته مبنی بر توزیع نامتوازن فوق‌العاده ویژه، موضوع بند «۴» ماده (۶۸) قانون مدیریت خدمات کشوری، میان دستگاه‌های اجرایی گوناگون.

منابع و مآخذ

- قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، مصوب ۱۳۶۸.
- سیاست‌های کلی نظام اداری ابلاغی مقام معظم رهبری، ابلاغی ۱۳۸۹.
- قانون برنامه پنجساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران (۱۴۰۰-۱۳۹۶) مصوب ۱۳۹۶.
- قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور مصوب ۱۴۰۰.
- قانون بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور مصوب ۱۳۹۷.
- قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور مصوب ۱۳۹۶.
- قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت مصوب ۱۴۰۰.
- قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۱۳۸۶.
- تصویب‌نامه ضریب حقوق اعضای هیات علمی دانشگاه‌ها و موسسات آموزش عالی و قضات و ضریب حقوق شاغلین مشمول قانون مدیریت خدمات کشوری با شماره ۲۱۴۸۷/ت/۵۹۸۲۶-هـ مورخ ۱۵ اردیبهشت ۱۴۰۱.
- سازمان اداری و استخدامی کشور (۱۴۰۰). گزارش کارگروه تدوین لایحه جامع جبران خدمات کارکنان نظام اداری کشور. (تهیه شده در امور حوزه ریاست، روابط عمومی و بین‌الملل).
- مرکز پژوهش‌های مجلس (۱۴۰۱). پیشنهاد افزودن «فوق‌العاده تعدیل» به نظام جبران خدمات کارکنان بخش عمومی. شماره مسلسل: ۱۸۴۶۳. (تهیه و تدوین: سیدمجتبی شهرآئینی).
- مرکز پژوهش‌های مجلس (۱۴۰۱). تحلیلی بر شیوه افزایش حقوق کارکنان دولت در قانون بودجه سال ۱۴۰۱. شماره مسلسل: ۱۸۳۸۲ (تهیه و تدوین کنندگان: سیدمجتبی شهرآئینی و ایمان اکبری).
- مرکز پژوهش‌های مجلس (۱۴۰۱). تحلیل نظارتی بر اجرایی‌سازی ماده (۲۹) قانون برنامه ششم توسعه و بند «الف» تبصره «۲۰» قانون بودجه سال ۱۴۰۰ (سامانه‌های ثبت حقوق و مزایا و پایگاه اطلاعات کارکنان نظام اداری (پاکنا)). شماره مسلسل: ۱۷۳۵۸. (تهیه و تدوین: سیدمجتبی شهرآئینی).
- مرکز پژوهش‌های مجلس (۱۴۰۰). اظهار نظر کارشناسی درباره «طرح تسری فوق‌العاده خاص کارمندان سازمان زندان‌ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور به کارکنان اداری قوه قضائیه» (مخصوص صحن علنی). شماره مسلسل: ۱۷۶۳۷-۱. (تهیه و تدوین: سیدمجتبی شهرآئینی).
- مرکز پژوهش‌های مجلس (۱۴۰۰). اظهار نظر کارشناسی درباره «طرح تسری فوق‌العاده خاص کارمندان سازمان زندان‌ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور به کارکنان اداری قوه قضائیه». شماره مسلسل: ۱۷۶۳۷ (تهیه و تدوین: سیدمجتبی شهرآئینی).

مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی

تهران، خیابان پاسداران، رویروی پارک نیاوران (ضلع جنوبی، پلاک ۸۰۲)

تلفن: ۷۵۱۸۳۰۰۰ صندوق پستی: ۱۵۸۷۵-۵۸۵۵ پست الکترونیک: mrc@majles.ir

وبسایت: rc@majles.ir